

Magam nagyon sok karszterületet bejártam és tanulmányoztam, szokásom szerint minden könyvben megjelent állítást csak akkor fogadok el helyesnek, ha tapasztalatilag meggyőződttem a helyességéről. Mert tapasztaltam már, hogy nagyon sok könyv készül a szobában, különösen a német irodalomban. Barlangokról, karsztjelenségekről írnak olyanok, az irodalmi adatok alapján, akik soha életükben barlangot vagy karrmezőt, vagy dolinát nem láttak, ezért sokszor félreértik az eredeti észleletek leírását.

Azért egész tisztán csak akkor láthatunk, ha töviről-hegyire áttanulmányozunk mindent s minden előzetes elméletek nélkül, elfogulatlanul keressük az okot és az okozatot. Az ilyen munka az értékes, az ilyen munka viszi előre a tudományt s az ilyen munka világosságot visz még a legsötétebb rejtelmességekbe is. Mint ahogy a barlangkutató lámpája megvilágítja azokat a csodálatos alkotásokat, amelyek talán százezer esztendőkön át sötétben épültek a barlang csodálatos mélységeiben.

Ilyen munkára van szükségünk s mi magyarok legyünk ezen a téren a vezetők! Ez legyen tarisznyánkban a marshallbot s erre törekedjék a Magyar Barlangkutató Társulat is.

Ezzel Társulatunk XIII. rendes évi közgyűlését megnyitom.

A MAGYAR BARLANGKUTATÁS ÁLLÁSA AZ 1938. ÉVBEN.

Irta: *Kadić Ottokár dr.**

Régi vágyunk, hogy a magyar barlangkutató ügyét szilárd alapokra fektessük s barlangkutató törekvéseinket a jövőre is biztosítsuk, az utolsó években részben teljesült. Az volt a terüünk, hogy Társulatunk valamelyik hazai látványos barlangot idegenforgalmi szempontból rendezze, kezelésbe vegye és a belépődíjából eredő tiszta jövedelmet a hazai barlangok kutatására és a kutatások eredményeinek megismertetésére fordítsa.

Erre a célra, kétségtelenül, az aggteleki Baradla-barlang lett volna a legalkalmasabb. Társulatunk tényleg éveken át foglalkozott ezzel a gondolattal, sőt kebelében erre a célra külön szakbizottságot alakított. Teljesen felkészültünk, hogy a Baradlát átvegyük, s mint erre legilletékesebb hazai szakegyesület, ezt a páratlanul álló természeti emléket korszerű színvonalra emeljük és az idegenforgalom szolgálatába állítsuk. Mindennel elkészültünk, csak a szükséges anyagi eszközök hiányoztak. Társulatunk

* Előadta a Magyar Barlangkutató Társulatnak 1939. évi március hó 7-én tartott XIII. rendes közgyűlésén.

akkori pártfogói nem voltak képesek arra, hogy ezeket az eszközöket megszerezzék; az évek múltak s a Baradla kisiklott célkitűzéseink köréből. Bár Társulatunk keretein belül meg van adva a barlangok turistai kutatásának a lehetősége, mégis ennek a legkiválóbb hazai barlangnak a sorsát, Társulatunkon kívül, a turistákra bízta.

Ilyen körülmények között számunkra nem maradt más hátra, minthogy valamely más, bár szerényebb kiterjedésű, de mégis látványos barlang idegenforgalmi felkarolását vállaljuk. Erre a célra leginkább a székesfőváros területén és környékén létező nagyobb barlangok jöhettek számításba. Itt is azonban nehézségekbe ütköztünk. A székesfővárosnak legnagyobb és legrégibben ismert barlangját, a Pálvölgyi barlangot már régóta a Pannónia Turista-Egyesület tartja kezelésben. Egy másik barlang, amelyet pártfogásunkba vehettünk volna, a Solymári barlang, ez azonban olyan bonyolult szerkezetű, olyan nehezen járható és a székesfővárostól olyan távol esik, hogy idegenforgalmi célokra, a nagy nyilvánosság számára való rendezésre alkalmatlan.

Közben megnyílt a Szemlőhegyi barlang, idegenforgalmi szempontból elsőrangú látványosság. Társulatunk pártfogásába is vette ezt az üreget és nyolc éven át mindent megtett, hogy a tulajdonossal egyetértve ezt a páratlanul álló természeti emléket a nagy nyilvánosság számára hozzáférhetővé tegye, de az anyagi eszközök hiányában, ezt mindeddig nem sikerült elérnie. Újabban a székesfőváros készséggel hozzájárult e barlang fejlesztésének anyagi támogatásához, most azonban a tulajdonos nem volt hajlandó az előírt szabályokhoz alkalmazkodni. Így tehát ennek a gyönyörű szép barlangnak a sorsa továbbra is bizonytalan maradt. A legújabban felfedezett Ferenchegyi barlangot ismét turisták, a Budapesti Egyetemi Turista-Egyesület foglalta le, egyébként pedig idegenforgalmi célokra ez az üreg is teljesen alkalmatlan.

A székesfővárosi barlangok eszerint, mint idegenforgalmi eszközök, szintén kisiklottak kezünk közül. Már úgy látszott, hogy a számos hazai látványos barlang mellett sem sikerül Társulatunknak, idegenforgalmi alapon, barlangügyünket föllendíteni. A magyarok Istene azonban még sem hagyott el bennünket teljesen, sőt, az utolsó években olyan felfedezéseket tettünk a székesfőváros területén, amelyek hivatva lesznek ügyünket véglegesen rendezni és barlangkutató törekvéseinket az eddigieknél is szilárdabb alapokra helyezni. A véletlen szerencse, ugyanis a budavári barlangpincékhez vezetett bennünket. Mikor az 1932. év végén két barlangkutató társammal a várbeli törökpincéket végigjártam, magam előtt láttam ezeknek a helyeknek tudományos és légvédelmi, nemkülönben idegenforgalmi nagy jelentőségét. Ezekben a sziklapincékben láttam barlangügyünk megmentését és jövőbeli biztosítását. Ezek után minden törekvésem az volt, hogy eze-

ket a mésztufabarlangokat a Társulat részére megszerezzük, s ez a törekvésem 1935-ben, végre, sikerrel járt. Azóta ezek a teljesen elhanyagolt, senkitől meg nem becsült helyek, nagyszerű természeti és történeti emlékek Társulatunk kezében vannak. A székesfőváros ezeket a mésztufaüregeket nemcsak gondjainkra bízta, hanem erkölcsi és anyagi támogatásával lehetővé tette, hogy azokat tényleg feltárjuk, rendezzük és rendszeres kezelésben tarthassuk. Mindazt, amit az utolsó években a Várban végeztünk a székesfőváros vezetőinek köszönjük. Bátran állíthatom, hogy Védnökünkön kívül, ügyünk jelentőségét még senki sem értette meg annyira, mint Budapest székesfőváros törvényhatósága.

Az utolsó évek jelentéseiből kitűnik, hogy a várbeli barlangpincéknek Szentháromság-utcai szakaszát immár teljesen feltártuk, idegenforgalmi szempontból rendeztük, megfelelően kivilágítottuk s rendszeres kezelésben tartjuk. Ezen kívül az előjárósági épület alatt elterülő felső pincékben barlangtani gyűjteményt állítottunk fel. Úgy a barlangpincéket, mint a gyűjteményt is az utóbbi években olyan színvonalra emeltük, hogy azokat, mint érdekes és tanulságos látványosságokat a hazai és külföldi nyilvánosságnak bátran bemutathatjuk.

Csupán egy része a barlangoknak hatott bántóan, s ez az ósdi, kényelmetlen lejárás volt. A múlt évben ezen is segítettünk, amennyiben a barlangnak és gyűjteménynek egészen új, korszerű lejáratot építettünk. Erre a célra legmegfelelőbbnek bizonyult a kerületi előjáróságnak két udvarát összekötő átjáró. Ezt múlt évben teljesen átépítettük, a belőle nyíló egyik fülkét pénztárnak, a másikat ruhatárnak használjuk, a harmadik fülkéből pedig a lépcsős lejárát indul ki, amely kétszer derékszögben megtörve, a gyűjtemény utolsó termébe torkol, innen azután a régebben megépített lépcsőkön megyünk a barlangba. Nehéz és körülményes építómunka volt ez, amely jóformán teljesen igénybevette múlt évi segélyünket. E munka elvégzésével sikerült barlangunk és gyűjteményünk utolsó részét is teljesen rendbehoznunk. Ezután már minden jövedelmünket a barlang bővítésére fordíthatjuk.

Az új lejárát megépítésén kívül, a letűnt évben, még egyéb munkák is történtek. Miután a Szentháromság-utcai szakaszt immár befejeztük, feltáró munkánkkal az Uri-utcai felé igazodtunk. Eredeti tervünk az volt, hogy barlangunk fejlesztését az Uri-utca északnyugati szakaszában folytatjuk. Ez ugyanis a barlangpincéknek legszebb, legszárazabb és majdnem teljesen üres része. A múlt évben rendelkezésünkre állott összeget e szakasz rendezésére szántuk, miáltal barlangunk terjedelme megkétszerezedett volna. Sajnos, ezt a barlangesoportot a székesfőváros légvédelmi célokra igénybevette s így számunkra nem maradt más hátra, minthogy barlangfeltáró munkánkat az Uri-utca ellenkező, déli-keleti szakaszában folytassuk. Ebben az értelemben feltártuk és

teljesen kitakarítottuk a mennyezetig törmelékkel kitöltött Uri-utca 26. és 28. sz. házak terjedelmes barlangpincéit. Ezen kívül félig kitakarítottunk egy, a kerületi előljáráshoz tartozó, eddig ismeretlen, barlangpincét.

Miután barlangunkat és a gyűjteményt teljesen rendbehoztuk, a letűnt évben megkezdtük a propagandát. A barlangról plakátokat készítettünk s ezeket a vasuti állomásokon, nagyobb városok idegenforgalmi helyein, szállodákban és turistaházakban, kisebb hirdetőtáblákat pedig vasuti kocsikban helyeztünk el. Hogy mindezt részben díjmentesen, részben mérsékelt árban elérhettük, azt idegenforgalmi szerveink hathatós támogatásának köszönjük. Kifejtett propagandánknak tulajdonítjuk azt az örvendetes eredményt, hogy barlangunkat a múlt évben 7442 látogató kereste fel.

Örömmel jelenthetem továbbá, hogy a m. kir. Posta-, Távirtda- és Távbeszélő vezérigazgatósága, kérésünkre teljesen díjmentesen, egy a gyűjteményünk falain végig kígyózó régi távbeszélő kábelt a falban elrejtve beépített.

Az előcsarnok és a lejárát kiépítése után, a Várhegyi barlangot és a barlangtani gyűjteményt múlt évi május hó 15-én ünnepélyesen megnyitottuk.

A *Pannónia Turista-Egyesület Barlangkutató Szakosztályának* a letűnt évben a székesfőváros részéről 3000 P segély állott rendelkezésére. Ezt az összeget főleg a Színházhoz vezető lépcsők átépítésére használták fel. Mint ismeretes, a Színházhoz eddig a Kabaré-teremből a magasba nyúló Színházi folyosó betónlépcsőin mentünk fel egy kis pihenőre, erről azután igen kényelmetlen, meredeken lejtő, legtöbbször nedves, sáros fahágason kellett leereszkednünk a Színházi erkélyig. Hogy ezt a kényelmetlen utat elkerüljük, a Kabaré-teremből kiinduló, vízszintes oldalfolyosót építettek az erkélyre, ahonnan a hatalmas csarnokot áttekinthetjük, erről azután kényelmes lépcsőkön a Színházba ereszkedünk. A már régebben megvolt, szűk, alacsony oldalfolyosót robbantással és vésőmunkával bővítették és mélyítették. A folyosó végén tátongó mély szakadékat az erkélyig betónlappal hidalták át, az új folyosót és az erkély alját betónnal kiépítették, az áthidalást és az erkély szélét korláttal látták el. Mindezzel a Színházba való lejárást lényegesen megkönnyítették.

A rendelkezésre állott összegből még a Lóczy-terem bejáratát, a fölötte levő közetben mutatkozó repedés miatt, két vasbetón oszloppal kellett alátámasztani, hogy a járást ezen a helyen biztosítsák.

Végül, a székesfővárosi segélyből, a Szakosztály az előző években megépített Körjárat-nak, a Lóczy-terem és a Bástya közötti szakaszában, gummikábel és 24 vízmentes világítótest felszerelésével oldották meg ennek a barlangrésznek ideiglenes ki-világítását.

A letűnt év legkimagaslóbb barlangvonatkozású eseménye az volt, hogy a visszacsatolt felvidéki részekkel együtt, a *Baradlának hosszúsói szakasza is visszakerült*. Hazánk legnagyobb barlangja ezzel az aktussal teljes kiterjedésében ismét a miénk lett. A csehek ezt a barlangszakaszt, húsz évi birtoklásuk alatt, idegenforgalmi szempontból rendezték, a bejárat előtt menedékházat építettek s a barlanghoz vezető utat autóúttá alakították. A birtokbavétel alkalmával a csehek a menedékház berendezését és a múzeumban kiállított tárgyakat mind magukkal vitték, a barlang villanyvilágítását pedig leszerelték.

A Baradlánban a múlt évben is fontos újítások történtek. Az év elején elkészült a Hungária Turista-Egyesület áldozatkész-ségéből az aggteleki szakaszban felduzzasztott tó, majd járhatóvá tették a Denevér-ágot is. Utóbbi és az említett tavat villanyvilágítással látták el. A Denevér-ág bekapcsolásával az aggteleki oldalon végre meglelt a régóta tervezett körjárat.

A jösvafői oldalon a mennyezet lerobbantásával és a mélyebb részek feltöltésével lényegesen megkönnyítették a Horthy-terembe való bejárást. Ezzel a munkával legalábbis 25 lépcső megmászását sikerült megtakarítani. A múlt évben fejezték be az aggteleki turistaszálló belső berendezését is. A 100 személyt befogadó szállót június 10-én adták át a forgalomnak.

Mindezek elvégzése után indult meg nagyobb mérethen a propaganda. Az év elején magyar, német, angol és francia nyelven prospektusokat nyomattak. A vasuti kocsikban a barlangokról fényképeket, más helyeken pedig plakátokat helyeztek el. A propagandát szolgálta végül a jól sikerült filmfelvétel is. Ennek a propagandának az eredménye az volt, hogy a belépődíjából eredő bevétel 12,654 P-t tett ki.

Minden remény megvan, hogy a visszakerült barlangszakasszal megnagyobbodott Baradla hamarosan Európa egyik legkivalóbb idegenforgalmi attrakciójává fejlődjék.

A *Tapolcai barlangban* a múlt évben feltáró munkák indultak meg; ezeknek célja az volt, hogy az eddig esónakon bejárható víziutat körjáratná építsék ki. Ez a munka megtörtént, s most már több esónak indulhat, anélkül, hogy egymást zavarnák a szűk vízi folyosóban. A most feltárt folyosók bővítették a barlangot észak felé s nagyon valószínű, hogy összeköttetésben állnak a kórház alatt régebben felfedezett barlanggal. A barlang idegenforgalma jóval nagyobb volt, mint az előző évben. Ez főleg a megindult propagandának és a létesült esónakázásnak köszönhető, mely rendkívül vonzza a közönséget. A külföldi látogatók száma nem volt olyan nagy, mint amilyent az eucharisztikus kongresszusra való tekintettel elvártak, de annál nagyobb volt a bel-földi látogatók és különösen az iskolák látogatásának a száma.

Mottl Mária dr. titkárunk a m. kir. Földtani Intézet megbízásából ásatásokat végzett az Istállóskői barlangban. Ez alkalmal revízió alá vette a barlangkitöltés rétegezését és a pleisz-

torén lerakódásokból faszénmaradványokat és több jól megmunkált kőeszközt gyűjtött.

Peregi István dr. tagtársunk saját költségén az év folyamán ismételve Hámorba utazott s a Keeske-barlangban igen alapos élettudományi vizsgálatokat végzett. Ezek a sorozatos kutatások meglepő eredménnyel végződtek.

Kerekes József dr. ugyancsak saját költségén a hámori Forrás-völgy vidékén beható karsztgeológiai és hidrológiai vizsgálatokat végzett. Mindezeknek a kutatásoknak az eredményét legközelebb a „Barlangkutatás“-ban fogjuk ismertetni.

Ha a múlt évi barlangvonatkozású eseményeket egybefoglaljuk, azt látjuk, hogy az utóbbi években nagyobb méretekben megindult hazai barlangkutatás a letűnt évben is magas színvonalon állott. Törekvéseink főtengelyében fekszenek a budavári barlangpincék és a Baradla-barlang idegenforgalmi rendezése. Az előző évekhez képest új sikernek kell tekintenünk azt az örvendetes tényt, hogy a régebben végzett tudományos kutatások eredményeinek a publikálása végre megindult. Itt elsősorban a Muscolini-barlang monográfiai ismertetésére és a „Barlangkutatás“ folytatására gondolok. Éppen csak barlangjaink felásatására, a magyar barlangkutatás legkimagaslóbb és legeredményesebb törekvésének bizonyult céljaira, ahogy sem tudjuk megszerezni a szükséges anyagi eszközöket. Reméljük, hogy tudományos köreink végre felismerik barlangjaink tudományos, nagy jelentőségét s módot nyújtanak arra, hogy harmincéves eredményes barlangásatásaink megszakadt fonalát újból felvehessük.

BARLANGKUTATÓ EGYESÜLETEK KÖZLEMÉNYEI.

A Magyar Barlangkutató Társulat működése az 1938. évben. —

Titkári jelentés: Jelentésemet azzal a jóleső érzéssel kezdhetem, hogy Társulatunk az elmúlt évben is szilárd keretek között és fejlődésképesen folytatta működését. Az elmúlt esztendő is szívós építőmunkában telt el, ami a mai nehéz időkben, amikor Társulatunknál nagyobb egyesületek is komoly harcot vívnak létük fenntartásáért, kétszeresen teszi öntudatosá munkánkat. Az az érzés, hogy mi, maroknyi barlang- és ősemberkutatók megállás nélkül tudjuk évenként egy-két lépéssel előbbrevinni egyesületi célkitűzéseinket. Köszönhetjük ezt elsősorban elnökeink céltudatos vezetésének és tisztikarunk önzetlen munkásságának.

Tagjaink száma az elmúlt esztendőben nem növekedett, mert amennyi új tag Társulatunkba belépett, annyi ki is lépett. Elhalálozás nem történt. Így tehát tagjaink száma továbbra is 121 maradt.

A Társulat ügyeit, a közgyűlésen kívül, két választmányi és szaküléssel tárgyaltuk, ezeken összesen 10 szakelőadás és beszámolás

Risse in horizontale Lage und werden vom Bergdruck leicht versperrt. Damit entsteht auf der Karstoberfläche die Doline. Die Einsackung versperrt alle Risse, und an solchen Stellen kann das Regenwasser schwer hinabsinken. Dies ist die Ursache, dass die Dolinen keine Wasserschlünde sind, sondern im Gegenteil man in den Dolinen zeitweilige oder beständige kleine Seen sehen kann.

Die Höhlen bilden sich am leichtesten in solchen dichten ruhig liegenden Kalksteinschichten, welche für Dolinenbildung nicht geeignet sind. Dolinen und Höhlen schliessen einander aus, jedoch nicht vollständig, denn in den Kalksteinschichten gibt es manche abwechslungsreiche Übergänge.

Die Wasserschlünde sind ganz andere Erscheinungen. Die Halden einer wirklichen Doline sind konkav, die Halden eines Wasserschlundes sind konvex. Es gibt auch „gebohrte“ Kamine, welche sich in derweise bildeten, wie die sogenannten Riesentöpfe und auch die Gletschermühlen. Bohrsteine findet man nicht selten in Höhlen. Weiland Prof. *Kyrle*, der verdienstvolle Direktor des Karstinstitutes in Wien sandte mir einen solchen Bohrstein aus der Lueger-Höhle mit liebenswürdiger Anerkennung dieser meiner wichtigen Wahrnehmung.

In den wissenschaftlichen Untersuchungen der Karsterscheinungen muss man eine strenge physikalische und mechanische Kritik ausüben, was bis jetzt nicht immer getan wurde.

STAND DER UNGARISCHEN HÖHLENFORSCHUNG

IM JAHRE 1938.

Von Dr. *Ottokár Kadic*.

Die Hauptbestrebungen der ungarischen Höhlenforschungen konzentrieren sich seit einigen Jahren vorzugsweise in zwei Richtungen: in der Aufschliessung, Ordnung und Verwaltung der Várhegyer Höhle im Budapester Festungsbezirk und der Aggteleker Baradlahöhle in Oberungarn.

Es war seit langem ein besonderer Wunsch der Ungarischen Speläologischen Gesellschaft irgendeine passende Schauhöhle Ungarns in fremdenverkehrlicher Richtung zu Ordnen, in Verkaltung zu nehmen und das reine Einkommen der Eintrittsgebühren für wissenschaftliche Höhlenforschungen zu verwenden. Da die entschprechenden staatlichen Stellen jahrelang unseren Bestrebungen nicht das gebührende Interesse geschenkt haben, mussten wir für die Verwirklichung unserer höhlenforschenden Ideale andere Wege suchen.

Zu diesem Zweck war allerdings die Aggteleker Baradlahöhle, eine der grössten, schönsten und sehenswürdigsten Höhlen

sönlichkeiten die Verwaltung dieser grossartigen Schauhöhle nicht unserer Gesellschaft, sondern dem Ungarischen Touristen-Verband zugewiesen. Nun wendete sich unsere Aufmerksamkeit zu den Höhlen der Umgebung von Budapest. Aber auch hier hatten wir wenig Aussicht unseren schönen Plan zu verwirklichen. Die grösste Schauhöhle unserer Hauptstadt befindet sich seit Jahrzenten in den Händen des Touristen-Vereines Pannonia, während sich die reizende Szemlőhegyer Aragonithöhle im Privatbesitz befindet. Die übrigen Höhlen der Umgebung von Budapest konnten, aus verschiedenen Gründen, nicht dem entsprechenden Zweck verwendet werden.

Endlich kam das Jahr 1932, der Besuch einiger Türkenceller in der Festungsstadt, in denen ich natürliche Kalktuffhöhlen erkannte. Die eingehende Befahrung dieser Stellen, hat es bald klargelegt, dass sich unter dem Boden der Gassen und Plätze der oberen Stadt ein weitverzweigtes Labyrinth von natürlichen Höhlungen befindet, das in historischen Zeiten von den Bürgern des Budavár teilweise ausgebaut und als Weinkeller oder vielmehr als Wehrplätze bei der Belagerung der Festung verwendet wurden. Ich war mir sofort bewusst, dass wir in den Budavärer Türkencellern das interessanteste natürliche und historische Denkmal Europas entdeckt und somit unser eigentliches Ziel in schönster Weise erreicht haben.

Wir sind dem Municipium der Hauptstadt Budapest zu einem ganz besonderen Dank verpflichtet, dass es unsere Gesellschaft mit dem Aufschliessen und der Verwaltung dieser Höhlenkeller betraut und unsere diesbezügliche Arbeit mit einer bedeutenden jährlichen materiellen Unterstützung gesichert hat. Mit diesem Beschluss der führenden Kreise der Hauptstadt Budapest sind wir endlich in die Lage gekommen, nicht nur die in Rede stehenden Höhlenkeller zu einem erstrangigen wissenschaftlichen und fremdenverkehrlichen Schauobjekt zu erheben, sondern auch die Sache der Höhlenforschung im allgemeinen auf sichere Grundlagen zu legen. Die Verwirklichung unserer Pläne hängt schon nicht mehr ausschliesslich vom Verständniss oder Misverständniss unserer Behörenden, wir haben uns vielmehr auf unsere eigene Füsse gestellt und arbeiten von nunher selbständig. Es unterstützt uns in dieser uneigennütigen Arbeit das Municipium der Hauptstadt Budapest und das verständige Publikum der ganzen Welt.

In dieser Richtung Arbeitend ist es uns in den letzten Jahren gelungen sämtliche *Höhlenkeller* unter der Szentháromságasse zu erschliessen und auszubauen, die benachbarten Höhlen durch Stollen zu verbinden, die Befahrung der in verschiedenen Niveaus liegenden Räume durch Treppenbau bequemer zu machen, die Höhle mit elektrischem Licht zu beleuchten und in dieser geordneten Form in den Dienst des Fremdenverkehrs zu stellen.

Dass Aufschliessen dieser Räumlichkeiten bestand vorerst in der Entfernung des durch Jahrzenten in ihnen angesammelten Mistes. Es besteht aus ältern Zeiten eine behördliche Verordnung, dass man aus statischen Gründen, diese gefährlichen unterirdischen Räumlichkeiten ausfüllen muss. Seither wurden diese klassischen Naturdenkmale mit Mist und Bauschutt ausgefüllt. Unsere erste und zugleich grösste Arbeit war somit diese, zu meist bis zur Decke reichende Höhlenfüllung, ausheben und verfrachten zu lassen.

Da in den vorigen Jahren der genannte Abschnitt der Höhlenkeller in fremdenverkehrlichem Sinne geordnet war, traten wir im vergangenen Jahr zum Ausbau eines neuen, den heutigen Anforderungen entsprechenden Einganges. Es wurden dazu einige, zum Gebäude des Bezirksamtes angehörende Räume verwendet. Durch den Umbau der letzteren erhielten wir einen Wartesaal mit Schalter und Garderobe. Von da aus geht man auf neu erbauten Treppen in die oberen Kellerräume, wo eine speläologische Schausammlung aufgestellt wurde; von da aus führen weitere Treppen in die tiefer liegende Kalktuffhöhlen, resp. in die geordnete *Várhegyer Höhle*.

Ausserdem haben wir die Höhle durch neuere Aufschlussarbeiten in südöstlicher Richtung, unter der Urigasse, erweitert. Die Höhle besuchten in diesem Jahr 7442 Personen, 6647 Ungarn, die übrigen aus den verschiedensten Ländern des Auslandes.

Das grösste Ereignis des ungarischen Höhlenwesens war allerdings die Rückkehr einzelner, durch die Tschechoslowakei besetzt gehaltenen, Höhlengebiete, insbesondere des Hosszúszóer Abschnittes der Aggteleker *Baradlahöhle*. Die Höhle befindet sich gegenwärtig in ihrer ganzen Ausdehnung auf ungarischem Boden.

Die Höhle verwaltet seit einigen Jahren eine besondere Höhlendirektion, die dem Ungarischen Turisten-Verband untergeordnet ist. Die materiellen Mitteln, die zur Verwaltung und Erhaltung, sowie zum weiteren Ausbau der Höhle notwendig sind, bestreitet in grösserer Masse vorzugsweise der ungarische Staat.

In der Höhle sind neue Strecken aufgeschlossen, ausgebaut und beleuchtet worden. Der in der Höhle fliessende Bach wurde auf entsprechender Stelle zu einem See gestaut. Beim Eingang des Aggteleker Abschnittes ist während der letzten Jahre ein modernes Turistenhaus erbaut worden.

Die komplette Höhle besteht, wie bekannt, aus drei grossen Abschnitten, die in der Gemarkung dreier Gemeinden liegen, es sind dies der Aggteleker, der Jósvalföer und der Hosszúszóer Höhlenabschnitt. Ein jeder Abschnitt ist derart dimensioniert, dass er auch als eine selbständige Grosshöhle angesehen werden kann. Ein jeder Abschnitt hat bei seinem Eingang ein Turistenhaus, und sämtliche Eingänge sind durch Autowege verbunden,

in gleicher Weise führen Autowege zu den nächsten Bahnstationen und verbinden damit die Höhle mit dem übrigen Teil des Landes.

Die in der Verwaltung der Höhlenforschenden Fachsektion des Turisten-Vereines Pannonia sich befindende *Párvölgyer Höhle* wurde auch in diesem Jahr durch neue Aufschlussarbeiten erweitert. Mit einer materiellen Unterstützung des Munizipiums der Hauptstadt Budapest, ist der Zugang zur Theaterhalle bedeutend erleichtert worden. Durch den Aufschluss eines Nebenganges kann man nun viel bequemer die grösste Halle der Höhle das Theater erreichen. Ausserdem wurde im vorigen Jahr aufgeschlossenem neuen Abschnitt, das elektrische Licht eingeführt.

Auch in der *Tapolcaer Höhle*, nahe zum Balatonsee, sind nenneswerte Aufschlussarbeiten geschehen. Einzelne, mit stagnierendem Wasser gefüllten Gänge sind erweitert und derart verbunden worden, dass gegenwärtig die Kaanfahrt bedeutend erleichtert ist. Der Fremdenverkehr war auch hier viel grösser, als im vorigen Jahr, obzwar im Besuch der Ausländer eine Minderung fühlbar war.

Frau Dr. *Marie Mottl* war in der Lage, seitens der kgl. ung. Geologischen Anstalt, in der *Istállósköer Höhle* systematische Grabungen zu führen. Bei dieser Gelegenheit revidierte sie die Schichtenfolge der Höhlenfüllung und sammelte neues paläontologisches und archäologisches Material.

Dr. *Stefan Peregi* besuchten im vergangenen Jahr wiederholt die *Kecskehöhle* bei Hámor und unternahm hier bedeutende speläozoologische, morphologische und hydrologische Untersuchungen.

Dr. *Josef Kerekes* untersuchte ebenfalls das *Karstgebiet von Hámor* in karstgeologischer und karsthydrologischer Richtung. Die Resultate all' dieser Untersuchungen werden bald in der „Barlangkutató“ mitgeteilt werden.

